

**ЧЕСЬКО-ТУРЕЦЬКЕ ПРОТИСТОЯННЯ ЗА ПРАВЛІННЯ
ВЛАДИСЛАВА II ТА ЛЮДОВІКА II ЯГЕЛЛОНІВ
(КІНЕЦЬ XV– ПЕРША ЧВЕРТЬ XVI СТ.)**

Ярослав АНДРУСЯК (Ужгород, Україна)

Андрусак Ярослав. Чесько-турецьке протистояння за правління Владислава II та Людовіка II Ягеллонів; 8 сторінок, кількість бібліографічних джерел 41, мова українська.

Резюме. У статті розкрито чесько-турецьке протистояння за часів правління Владислава II та Людовіка II Ягеллонів. Невдала внутрішня політика представників чесько-угорської лінії династії Ягеллонів призвела до втрати підтримки серед чеських панів, угорських магнатів та представників містян. Кульмінацією протистояння стала битва при Могачі (29 серпня 1526 р.). Наслідком «Могачької катастрофи» було не лише захоплення значної частини Угорщини турками і встановлення їх гегемонії у цьому регіоні, але й вимерла чесько-угорська лінія династії Ягеллонів.

Ключові слова: битва при Могачі, Владислав II Ягеллон, Людовік II Ягеллон, Фердинанд I Габсбург, Сулейман I Кануні, пани.

Представниками чесько-угорської династичної лінії Ягеллонів були Владислав II (1471–1516) і Людовік II (1516–1526) Ягеллони. У 1471 р. Владислава II було обрано на чеський престол, а з 1490 р. він здобув угорську корону [1, с. 13; 2, с. 128].

У зарубіжній історіографії проблема боротьби з турецькою агресією розглядається в контексті висвітлення міжнародних відносин провідних держав Європи. Значну увагу дослідники приділяють зовнішній політиці Угорського королівства та битві при Могачі. Вивченням цієї проблеми займалися: Ф. Палацький (*Palacký*) [29, 30], В. Чехура (*Čechura*) [14], І. Зомборі (*Zombori*) [41], З. Вібірал (*Vybiral*) [39], Й. Сабо (*Szabó*) [34], А. Мезейова (*Mezeiová*) [25], Ф. Дворнік [3] та інші. Окремі аспекти боротьби з турецькою експансією розкриваються і в деяких працях вітчизняних істориків: Л. Зашкільняка [6], Я. Товтин [11], О. Звягіної [4].

Однак у вище вказаних дослідженнях мало уваги приділено чесько-турецьким відносинам. Саме тому мета нашої публікації полягає у спробі дослідження чесько-турецького протистояння за часів правління представників чесько-угорської династичної лінії Ягеллонів.

Джерельною основою для написання нашої наукової студії послужили документи, опубліковані у збірниках «Джерела з історії Словаччини і словаків» та «Могач». У 2005 р. під редакцією П. Дворжака був виданий збірник документів «Джерела з історії Словаччини і словаків». Значний матеріал містить том VII, розділ «Турки в Угорщині», у якому знаходимо інформацію про «Могачьку катастрофу» та її наслідки [28; 35]. Важливим джерелом із теми дослідження є збірник «Могач», укладений Й. Сабо у

2006 р. Насамперед нас цікавили повідомлення щодо битви під Могачем у 1526 р. [11; 26; 33]. Не менш важливий матеріал містять збірники документів «Архів Чеський» та «Із давніх літописів чеських» [38; 40]

Щоб краще зрозуміти міжнародну ситуацію станом на поч. XVI ст., потрібно розкрити політику провідних держав Європи. Насамперед відзначимо, що завойовницькі наміри Турецької імперії покращувала ворожнеча між провідними монархами Європи. Франція та Венеція підтримували дипломатичні відносини з Туреччиною. Спільним їх ворогом була династія Габсбургів на чолі з імператором Карлом V Габсбургом (1519–1556) [7, с. 153].

Протистояти турецькій агресії намагалася Папська держава. Ідею хрестового походу популяризували Лев X Медічі (1513–1521) та Клемент VII Медічі (1523–1534), однак їх політика була хитка і вони лавірували між французьким королем та імператором [7, с. 154]. Схожі позиції займали Польське королівство на чолі з Сигізмундом I Старим (1507–1548) та Московія на чолі з великим князем Васи́лієм III (1505–1533). Обидві держави ворогували між собою і не бажали загострювати стосунки з Турецькою імперією [7, с. 156-157].

На поч. XVI ст. Владислав II мав проблему, що загрожувала його владі, а саме: протистояння з Турецькою імперією. Незважаючи на досить мирний характер султана Баязида II (1481–1512), кровавих сутичок уникнути не вдалося. У 1491 р. турки напали на сербські землі. Ситуацію ускладнювали і міжусобні війни між місцевими володарями. Так, сербські деспоти в еміграції Джордже Бранковіч (1486–1492), Іоан Бранковіч (1492–1502) та Лорінц Уйлак – володар Мачви (1477–1492) замість того, аби протистояти туркам, вели міжусобну війну. У Хорватії бан Янош Корвін (1473–1504) був змушений воювати з прихильниками Максиміліана I Габсбурга (1486–1519). Все це ускладнювало звільнення Белграду від облоги турків (відступили 29 липня 1491 р.) [5, с. 236; 40, s. 267]. Навесні 1492 р. розпочався новий наступ турків. Однак, дізнавшись про готовність королівських військ, Баязид II, зважаючи на минулі поразки у Валахії і Трансільванії, відступив до Константинополя [3, с. 209]. Як наслідок, у 1495 р. було укладено перемир'я на три роки [5, с. 236].

Боснійські і сербські паші здійснювали постійні набіги на території Далмації, Штирії, Каринтії та Крайни. Декілька разів були безуспішні спроби захопити Белград. У 1500 р. Владислав II у боротьбі проти турецької агресії приєднався до союзу з королями Франції, Польщі та Папою Римським Олександром IV (1492–1503). За таких обставин війна з Туреччиною тривала протягом 1502 р. Як наслідок, 20 серпня 1503 р. було укладено Дунайське перемир'я на сім років [5, с. 236]. Згідно з перемир'ям, Угорщина відстояла всі свої володіння, але мала визнати право Туреччини збирати податки з Молдавії і Валахії [29, s. 350]. Протягом 1510–1513 рр. було укладено нове перемир'я на три роки. Незважаючи на перемир'я, Туреччина продовжувала становити небезпеку як для Угорського і Чеського королівств, так і для всієї Європи. Саме тому в 1514 р. в Угорщині було оголошено хрестовий похід

проти Туреччини, однак, як нам відомо, все завершилося повстанням під проводом Дьєрдя Дожі. Зауважимо, що чеські стани реагували на проблеми свого короля в Угорщині дуже повільно і не поспішали надавати допомогу. Після цих подій ідея залучення народних мас до боротьби проти турецької загрози була відкинута [5, с. 237].

До нових військових сутичок справа дійшла в 20-х роках XVI ст. Новий султан Сулейман I Пишний або Кануні (Законодавець) (1520–1566) у 1521 р. почав наступ на Шабац і Белград (захопили 8 липня 1521 р. Шабац, 29 серпня 1521 р. Белград). За таких обставин Людовік II на з'їзді у Вормсі (Worms) просив допомоги у європейських правителів. Герцог Фердинанд I (1503–1564) обіцяв допомогти 3 тис. піхоти, а імператор і Папа Римський Лев X взагалі не надали допомоги. Польський король, перебуваючи в стані війни з Московією, теж не мав можливості надати війська. Однак Сулейман I, здобувши передові фортеці, повернувся до Константинополя [7, с. 160; 15, с. 424; 10, с. 67; 4, с. 74].

Серед чеських панів домінувала думка про те, що угорці неспроможні перемогти турків. Зауважимо, що ні передові чеські пани, ні князь Трансильванії не поспішали надавати допомогу королю. Можна стверджувати, що основною причиною затримки допомоги королю була його політика підтримки міського стану [14, s. 194-199; 27, s. 7; 41, s. 148].

Станом на 1522 р. знову постало питання захисту королівських земель. Обставини турецької агресії змусили зустрітися Сигізмунда I, Людовіка II та герцога Фердинанда I у жовтні 1523 р. у м. Завіденське Нове місто [41, s. 149-150]. Мета цієї зустрічі була подвійною. Перша – переговори щодо турецької небезпеки, друга – таємна – ліквідація неприятелів в оточенні короля Людовіка II. Планувався великий хрестовий похід проти турків, саме тому на зустріч приїхав кардинал Томмазо де Віо (1517–1534), легат папи Адріана VI (1522–1523). Він привіз суму грошей, взяту як кредит від родини Фуггерів (1493–1560, голова роду Антон Фуггер). Від короля Сигізмунда I приїхав польський канцлер Кшиштоф Шідловецький (1515–1532), а 21 жовтня 1523 р. до них приєдналася чеська знать: князь Карел Мінстерберзький, канцлер Адам із Градця, Войтех із Пернштейна, представник міського стану Ян Главса та інші. Записи цієї зустрічі залишилися таємницею [29, s. 532].

Гостро постало турецьке питання після того, як Сулейман I протягом літа 1524 р. захопив досить важливі фортеці, а саме: Печ (Pětikostelí), Оршаву (Orschowa) та Северін (Caras-Severin). Це викликало обурення угорських станів бездіяльністю короля та його оточення, які не змогли забезпечити належну оборону. Ходили чутки, що граф Янош Заполяї (1487–1540) та граф Темешський Петро з Періну спеціально залишили ці фортеці без достатньої кількості воїнів, щоб викликати невдоволення владою. Це призвело до розгортання суперечок між магнатами та шляхтою, що значно ускладнювало ситуацію. Відзначимо, що угорські стани так і не змогли дійти згоди і об'єднатися в період небезпеки [29, s. 563].

За таких обставин Людовік II намагався зібрати більшу кількість війська для оборони земель. Зокрема, відомі його листи чеським панам,

представникам релігійних течій та Папі Римському. До чеських земель був відряджений посол із проханням надати військову допомогу. Пан Лев із Рожміталя відразу повідомив, що це питання потрібно вирішити на з'їзді у Празі [29, s. 564]. Про настрої, які панували серед вищих чеських станів, свідчить лист пана Лева від 22 червня 1526 р. своєму товаришеві: «Висилаю вам відповідь, яку дали пани празькі пану Цетрісові. Сподіваємося, що на бій проти турків не буде потреби йти» [38, s. 48]. Також 28 червня 1526 р. він писав пану Войтехові з Пернштейна, що з Буди вислано гроші на 4 тис. найманців, додавши: «Навіщо та піхота проти турків? Нехай служать нам. Ми маємо обороняти свої землі, тому мусимо бути готові». 7 липня 1526 р. пан Лев писав: «Ті, що були на з'їзді в Празі, вирішили допомогти королю» [38, s. 48]. На основі аналізу листів, можна стверджувати, що чеські стани не поспішали надавати військову допомогу королю.

Король Людовік II покладав великі надії на угорські й чеські війська. Вирушаючи з Буди, король розраховував на угорське військо – до 50 тис., з Чехії та Моравії – до 16 тис. У Фольдварі (Dunaföldvár), куди король прибув 28 липня 1526 р., на нього чекали дві погані новини: втрата Петроварадіна (Petrovaradin), який протягом 13-27 липня 1526 р. внаслідок облоги захопили турки, та затримання графа Заполяї і хорватів (останні мали вислати 5 тис. важкоозброєних рицарів та 10 тис. піхоти). Можна припустити, що Янош Заполяї затримався біля Затисся (приблизно 400 км від Могача) навмисно, з метою використати це у своїх подальших планах для здобуття угорської корони. Інша версія пов'язана з географічними особливостями Балкан. Слід зауважити, що точних даних про переміщення турецьких військ не було. Який напрямок обрали турки, стало відомо лише тоді, коли турецькі війська перейшли Балкани (основною метою була Буда). Таким чином, Янош Заполяї захищав шлях через Трансильванію, не знаючи напрямку переміщення турецьких військ [9, с. 13; 12, s. 93-94]. Незважаючи на те, що Янош Заполяї по суті не зміг надати допомогу, до короля приєднався його брат граф Дьєрдь Заполяї (1488–1526) з 5 тис. воїнів. До королівського війська також приєднався польський воєвода Леонард Гноєнські з 1500 воїнами (його послав король Сигізмунд I) [14, s. 199-200].

Основною перепорою та небезпекою для військ Сулеймана I був перехід через р. Драва, яка впадала в р. Дунай неподалік м. Осієк (хорв. Osijek). Однак, не зустрівши жодного опору в такому стратегічно важливому місці, турки, побудувавши наплавний міст, протягом 21-23 серпня 1526 р. переправилися через р. Драву. Зауважимо, що 8 серпня 1526 р. в Осієк був відправлений Іштван Баторі (1477–1534) з метою завадити переправі турецьких військ. Однак, місцева знать відмовилася підпорядковуватися Іштвану Баторі, аргументувавши це рішення тим, що вони збережуть війська для генеральної битви [9, с. 13-14].

Збір військ короля Людовіка II відбувся у Тольні (6-14 серпня 1526 р.), однак чисельність була менша, ніж очікувалося. Таким чином, королівське військо налічувало 25–28 тис. воїнів та 53–80 гармат. Його очолили архієпископ Пал Томорі (1475–1526), хорватський бан Ференц Баттьяні

(1497–1566) та трансільванський воєвода Петро Перенї (1502–1548). 19 серпня 1526 р. військо стало табором під містечком Могач (угор. Mohács). Чисельність турецького війська становила 55–65 тис. воїнів, гармат нараховувалося 160 [39, s. 24-25; 14, s. 206].

На угорському військовому з'їзді було прийнято рішення не відступати, а дати бій на болотистій рівнині при Могачі, що знаходиться між р. Дунай і Драва [9, с. 13-14]. Сама битва при Могачі відбулася після обіду 29 серпня 1526 р. і завершилася за дві години цілковитою поразкою королівських військ, а король Людовік II, рятуючись втечею, загинув (потонув, перебираючись через дунайську затоку Челе (Csele-patak) [14, s. 206; 23, s. 30-31; 39, s. 73-75; 8, s. 105]¹. За різними статистичними даними полягло 15–20 тис. осіб, натомість турки втратили 10 тис. Зауважимо, що після битви турки простояли цілу ніч, чекаючи підходу основних сил угорців. Сулейману I просто не вірилося, що проти нього могло виступити таке слабе військо [27, s. 8; 25, s. 8; 36, s. 119-120; 21, s. 108-109; 20, s. 59-60; 16, s. 493-495; 37, s. 402-403; 30, s. 130; 31, s. 142; 34, s. 133-176; 39, s. 34-55; 22, s. 93; 11, с. 34-35; 7, с. 160; 5, с. 238; 4, с. 74; 9, с. 16-27]. Усіх полонених за наказом Сулеймана I було страчено. Загинули архієпископ Салкан, Томорі (загалом 7 прелатів), Дьєрдь Заполяї, Ян Драгфі, Амврож Шаршень (загалом 28 панів і 500 шляхтичів) [28, s. 22; 33, s. 155-156; 35, s. 25; 13, s. 143; 17, s. 95; 19, s. 193; 9, с. 27]. Через два тижні 10 вересня 1526 р. турки захопили Буду. Зауважимо, що турецькі війська були зупинені лише під Віднем (1529 р.) [7, с. 161; 10, с. 69-70].

Поразка при Могачі мала серйозні наслідки для Угорського і Чеського королівства. Так, більшість дрібної і середньої шляхти підтримала Яноша Заполяї, а представники вищої шляхти підтримали Фердинанда I Габсбурга. У результаті політичних перипетій 5 листопада 1526 р. у Секешфегерварі угорським королем було обрано Яноша Заполяї [26, s. 234; 32, s. 44; 29, s. 570-572; 11, s. 35-36]. З'явилося Трансільванське князівство (залежало від Туреччини), а на іншій частині Угорщини виникла так звана Королівська Угорщина, у Чеському королівстві почала правити династія Габсбургів [24, s. 15; 14, s. 64-80; 18, s. 274]. Відзначимо цікавий збіг історичних обставин, пов'язаних з битвою при Могачі. У 1687 р. відбулася однойменна битва проти султана (напівукраїнського походження) Мехмеда IV Мисливця (1648–1687), внаслідок якої були звільнені угорські землі [7, с. 161].

Отже, невдала внутрішня політика представників чесько-угорської лінії династії Ягеллонів призвела до втрати підтримки серед чеських панів, угорських магнатів та представників містян. Не вдалося залучити в боротьбу проти турецької агресії передових монархів Європи та Папську державу. Чеська й угорська знать недооцінила рівень небезпеки та дбала більше про власні політичні й економічні інтереси. Людовік II, будучи королем двох королівств, був зраджений власними станами. Наслідком «Могачької

¹ Детальніше про битву при Могачі див. : Vybiral Z. Bitva u Moháče / Z. Vybiral. – Praha : Havran, 2008. – 225 s.; Szabó J. Mohács / J. Szabó. – Budapest : Osiris, 2006. – 638 old.; Мохач – 1526 // 100 битв которые изменили мир. – М. : Де Агостини, 2014. – № 181. – 32 с.

катастрофи» стало не лише захоплення значної частини Угорщини турками і встановлення їх гегемонії у цьому регіоні, але й вимерла чесько-угорська лінія династії Ягеллонів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрусяк Я.Я. Династична боротьба за угорську корону в 1490 р. / Ярослав Андрусяк // Шевченківська весна. Історія : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених. – К., 2008. – Вип. 6 : Частина 2. – Т. 1. – С. 12-14.
2. Андрусяк Я.Я. Польсько-угорське протистояння на Кутногірському з'їзді 1471 року та позиція чеського дворянства / Ярослав Андрусяк // Наукові записки Тернопільського національного університету ім. В. Гнатюка. Серія : Історія. – Тернопіль, 2009. – Вип. 1. – С. 125-131.
3. Дворнік Ф. Слов'яни в європейській історії та цивілізації / Ф. Дворнік. – К. : Дух і літера, 2005. – 494 с.
4. Звягіна О. Формування нових особливостей політичного розвитку Центрально-Східної Європи. Боротьба за угорську та чеську корони у 1526 р. // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Історія / За заг. ред. проф. І. С. Зуляка. – Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 73-81.
5. История Венгрии : В 3 т. / Под ред. А.И. Пушкаш, В.П. Шушарина. – М. : Наука, 1971. – Т. I. – 643 с.
6. Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За ред. Л. Зашкільняка. – Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2001. – 660 с.
7. Кримський А. Історія Туреччини / А. Кримський. – Київ-Львів : Олір, 1996. – 288 с.
8. Лаптева Л.П. История Чехии периода феодализма (X– середина XVII ст.). Учебное пособие / Л.П. Лаптева. – М. : Изд-во МГУ, 1993. – 159 с.
9. Мохач – 1526 // 100 битв которые изменили мир. – М. : Де Агостини, 2014. – № 181. – 32 с.
10. Петросян Ю. Османская империя / Ю. Петросян. – М. : Алгоритм, 2013. – 304 с.
11. Товтин Я. Суспільно-політичне становище словацьких земель у складі монархії Габсбургів (1526–1610 рр.) / Я. Товтин. – Ужгород : Поліграфцентр «Ліра», 2011. – 160 с.
12. Antonio Giovanni da Burgio pápai követ levele Jacobo Saboletto pápai titkárnak, Pozsony, 1526 szeptember 5. // Mohács / Szerkesztette János B. Szabó. – Budapest : Osiris kiadó, 2006. – Old. 93–94.
13. Brodarics István. Igaz történet a magyarok és Szulejmán török császár ütközetéről, 1527 // Mohács / Szerkesztette János B. Szabó. – Budapest : Osiris kiadó, 2006. – 134–155 old.
14. Čechura J. České země v letech 1437–1526. Jagellonci na českém trůně 1471–1526 / J. Čechura. – Praha: «Libri», 2012. – Díl II. – 423 s.

15. Dějiny Slovenska I. Do roku 1526 / S. Cambel. – Bratislava : Veda, 1986. – 534 s.
16. Duchem i mečem, čtení o slávě, velikosti a utrpení našeho lidu / F. Heřman. – Praha : «naše vojsko», 2007. – 778 s.
17. Fialová V. Znojmo a královna Marie, vdova po Ludovíku Jagellonském // Vlastivědný věsík moravský. – Brno, 1964. – Číslo 26. – S. 89–96.
18. Galandauer J., Honzík M. Osud trónu Habsburského / J. Galandauer, M. Honzík. – Bratislava : Obzor, 1987. – 392 s.
19. Kniha kraľov. Panovníci v dejinách Slovenska a Slovakov / Zost. V. Segeš. Bratislava : Kleio, 1998. – 300 s.
20. Kolankowski L. Polityka ostatních Jagiellonów // Kwartalnik Historyczny 25. – Lwow, 1911. – Č. 1. – S. 55–63, 201–232.
21. Kratke dejiny Slovenska / Zost. E. Mannova. – Bratislava : AEP, 2003. – 368 s.
22. Kvirenc J., Kunstová E. České dějiny do roku 1914. Historie v dokumentech / J.Kvirenc, E.Kunstová. – Liberec : Dialog, 2006. – 208 s.
23. Letz R. Náčrt dějin Uhorska a Maďarska. S osobitným zreteľom na maďarsko-slovenské vzťahy / R. Letz. – Bratislava : Polygrafia vedeckej literatúry a časopisov SAV, 1995. – 139 s.
24. Lukačka J. Pokusy Habsburgovcov o prienik do Uhorska v období stredoveku // Slovensko v habsburskej monarchii 1526–1918 / J. Baďurik, P.Konya. – Bratislava : Lana, 2000. – 122 s.
25. Mezeiová A. Stopy bitiek v Moháči // Historická revue 10. – 2005. – Roč. V. – S. 8.
26. Millenniumi magyar történet. Magyarország története a honfoglalástól napjainkig / Szerkesztette Tóth István-György. – Budapest : Osiris kiadó, 2001. – 733 old.
27. Mrva I. Jagelovec s puncom predčasnosti // Historická revue 10. – 2005. – Roč. V. – S. 6–7.
28. Opis nešťastnej bitky pri Moháči Mikuláša Ištvánfiho // Pramene k dejinám Slovenska a Slovakov VII. Turci v Uhorsku I. Život v Uhorskom kraľovstve počas tureckých vojen od tragickej bitky pri Moháči až do Bratislavského snemu / Ed. P. Dvořák. – Bratislava : Literárne informačné centrum, 2005. – S. 22–24.
29. Palacký F. Dějiny národu českého v Čechách a na Moravě / F. Palacký. – Praha : L. Mazáč, 1930. – Dil V. – 578 s.
30. Palacký F. Stručný přehled dějin českých doby starší (až po rok 1526) / F. Palacký. – Praha : Odeon, 1976. – 134 s.
31. Panek J., Tůma O. Dějiny Česých zemích / J. Panek, O. Tůma. – Praha : Karolinum, 2008. – 492 s.
32. Skladaný M. Slovensko ako suplent «Uhorskeho kraľovstva» / Marián Skladaný // Priroda a spoločnosť. – 1970. – Ročník 19. – Číslo 3. – S. 40–45.

33. Sperfogel Konrád locsei varosi tanacsos naploja (reszlet) // Mohács / Szerkesztette János B. Szabó. – Budapest : Osiris kiadó, 2006. – 155–156 old.
34. Szabó J. Mohács / J. Szabó. – Budapest : Osiris, 2006. – 638 old.
35. Verný opis tureckej masakry po bitke pri Mohaci // Pramene k dejinám Slovenska a Slovakov VII. Turci v Uhorsku I. Život v Uhorskom kraľovstve počas tureckých vojen od tragickej bitky pri Mohaci až do Bratislavského snemu / Ed. P. Dvořák. – Bratislava: Literárne informačné centrum, 2005. – S. 25–26.
36. Veselý Z. Přehled dějin českého státu / Z. Veselý. – Praha : Přehled dějin eskeho státu, 1999. – 484 s.
37. Vojenské dejiny. Od 3500 př. Kr. Do r. 1700 / E. Dupuy, T. Dupuy. – Praha : Forma, 1996. – Dil I. – 667 s.
38. Vojtěchovi z Pernšteina o hájení spravodlivosti, prav, svobod zemských i vši vlasti. Na hradě Pražském 1526, 22. 3. / F. Dvorský (ed.) Dopisy pana Zdeňka Lva z Rožmitála z roku 1526 // Archiv esky 9. – Praha, 1889. – S. 48.
39. Vybiral Z. Bitva u Moháče / Z. Vybiral. – Praha : Havran, 2008. – 225 s.
40. Ze starých letopisů eskych / [ze staročeského originálu převodli Jaroslav Porak a Jaroslav Kašpar]. – Praha : Svoboda, 1980. – 576 s.
41. Zombori I. Jagello-Habsburg kiserlet a török elleni haborura 1523-ban // Kozep – Europa harca a török ellen a 16. szazad elso feleben / I. Zombori. – Budapest, 2004. – S. 147–153.

**THE CZECH AND TURKISH OPPOSITION UNDER THE RULE OF
VLADISLAUS II AND LOUIS II JAGIELLONS
(THE END OF THE 15TH CENTURY AND THE BEGINNING OF
THE QUARTER OF THE 16TH CENTURY)**

Jaroslav ANDRUSYAK (Uzhhorod, Ukraine)

Summary. The article reveals the Czech and Turkish opposition under the rule of Vladislaus II and Louis II Jagiellons. The unsuccessful policy of the representatives of the Czech and Hungarian Jagiellon dynasty led to the loss of the support among the Czech lords, Hungarian magnates and the representatives of burghers. The culmination of the opposition was the Battle of Mohács (August 29, 1526). The seizure of the part of Hungary by the Turkish, their hegemony in this region caused the “Mohács catastrophe” and the death of the Czech and Hungarian dynasty of Jagiellons.

Keywords: the Battle of Mohács, Vladislaus II Jagiellon, Louis II Jagiellon, Ferdinand I Habsburg, Suleiman I Kanuni, lords.